

MI MLADI BORCI

STANOVSKI TEDNIK ZA SLOVENSKO DIJAŠTVO. — IZHAJA VSAK PETEK. — LETNA NAROČNINA: DIJAŠKA 16 DIN, NEDIJAŠKA 30 DIN, PODPORNNA VEČ KOT 30 DIN. POSAMEZNA ŠTEVILKA 75 PAR — UREDNIŠTVO IN UPRAVA V LJUBLJANI V STRELIŠKI ULICI 12/II. — ČEKOVNI RAČ. ŠT. 16.078.

LETO III.

LJUBLJANA, PETEK, 26. MAJA 1939.

ŠTEV. 37.

KOMUNIZEM IN ANARHIZEM

Komunizem in anarhizem imata isti izvor. Razlikujeta se pa po načelih in pa po načinu, kako priti do cilja. Zato sta se začela rodna brata griziti in skušata drug drugega zadušiti v krvi.

To nasprotje najboljšje spoznamo v španski revoluciji. Komunizem in anarhizem sta se tu najhujše udarila, ker sta šla najdalje vsak po svojih poteh.

Obe gibanji imata isti cilj: osvoboditi svetovni proletariat. Oboji hočejo to svobodo doseči z nasilno revolucijo. V I. internacionali so bili oboji skupaj, a anarhisti so vanjo vstopili le zato, da bi jo uničili.

NASPROTJE V NAČELIH.

Idejno nasprotje med obojimi je veliko. Marx hoče avtoritaren socializem; njegov učenec Engels piše: »Revolucija je najbolj samodržna oblast na svetu!« *Komunisti* hočejo *diktaturo* delavskega razreda, hočejo strumno organizirano državo, hočejo biti *samodržci*.

Ruski plemenitaš Bakunin in Francoz Proudhon, utemeljitelja anarhizma, sta si pa zamišljala družbo drugače. Učila sta anarhijo, to se pravi tako družbeno življenje, ki nastane samo od sebe v svobodni samoodločitvi posameznikov brez kakršne koli umetne in prisilne organizacije. Odklanjajo vsako oblast, ker bi bila za delavstvo ravno tako nevarna, kakor sedanja državna oblast. Uničiti državno oblast in ustvariti zvezo svobodnih občin: to so skušali 1871. v pariški vstaji, 1873. v Kartageni na Španskem, 1938. v Puigcerdi v Kataloniji in v Calandi v Aragoniji.

RAZLIKE V TAKTIKI.

Komunisti in anarhisti se zelo razlikujejo tudi po taktiki. Anarhisti priporočajo in sami tudi iz-

vršujejo »propagando dejanja«, t. j. z atentati, ki so jih v preteklih 50 letih več izvršili, zlasti v Franciji in Španiji.

Komunisti si pa prizadevajo, organizirati delavstvo, da bi imeli tako v rokah moč, ki naj prevzame v ugodnem trenutku oblast.

MEDSEBOJNO POBIJANJE.

Najočitneje se je nasprotje med komunizmom in anarhizmom pokazalo v Španiji. Anarhizem je bil globoko ukoreninjen zlasti v Kataloniji, komunizem so pa prinesli tja šele nedavno iz Rusije.

Že l. 1911. je bila ustanovljena anarhistična Narodna delavska zveza (Confederación Nacional del Trabajo), ki je l. 1919. imela milijon članov. Ta zveza in Iberska anarhistična zveza sta rdeči vojski močno pomagali, a se hkrati upirali radikalom, komunistom, ki jih je bilo precej manj, in socialistom. Med obema taboroma je divjal neizprosni boj. V juliju 1936. so prišli anarhisti v vlado v Kataloniji in prvič v zgodovini so bili anarhisti — ministri. A že maja 1937. so jih komunisti v krvi zadušili in jim pobili voditelje.

Moskovska »Pravda« je pisala 17. dec. 1936.: »V Kataloniji smo začeli s čiščenjem trockističnih in anarhističnih elementov. Opravili bomo to delo ravno tako odločno kot smo ga v Rusiji.«

*

Že od nekdaj si komunisti in anarhisti med seboj očitajo, da delajo proti revoluciji. To nasprotje se je očitno pokazalo v Rusiji, Franciji, Španiji, Mehiki, povsod, kjer imajo anarhisti kaj moči.

Čprav so torej komunisti — anarhisti od kraja prijatelji in zavezniki med seboj, se kasneje razidejo in začno drug drugega uničevati

ZA IZPRAŠEVANJE VESTI

Kadar slišite otroka ali odraslega človeka, ki pravi: »Tega se ne morem naučiti!« ali pa: »Jaz se ne morem nič navaditi!«, bodite prepričani, da mladi ali stari učenec greši pri svojem učenju ali v volji, ker je nima, ali proti redu, ker ga ne pozna, ali s časom, ki ga zapravlja.

Marcel Prévost

Sodelovanje s komunisti... za demokracijo

KOMUNIST:

Vero pustiva ob strani! Sicer ne prideva nikamor. Toda zakaj ne bi komunisti in katoličani skupaj branili demokracijo? Če se tako zabavljate čez Sovjetsko Rusijo, morate vendar priznati, da je nova Stalinova ustava najbolj demokratična ustava na cellem svetu. Demokracija je ukoreninjena v mnogih državah. Branijo in oznanjajo jo mnogi katoliški učenjaki (Suarez, Bellarmine). Demokracija varuje najsvetejše pravice vsakega posameznika in družbe: svobodo tiska, svobodo govora, versko svobodo. Varuje vaš dom pred preiskavami, vašo pošto, da vam pisem ne berejo. In vse te pravice so danes v nevarnosti. Združimo se, preden bo prepozno, in rešimo demokracijo!

KATOLIČAN:

Najprej ti ne morem pritrrditi, da bi vero pustila ob strani. Vsa vaša načela in zgodovina vaše stranke izpričujejo, da hočete na vsak način vero uničiti. Naša prva in bistvena zahteva se glasi: nehajte v Rusiji preganjati vero! Dajte resnično versko svobodo! Tisti člen ustave, ki govori ne-

kaj o verski svobodi, je samo *cu-nja papirja*. Kominterni naj neha z brezbožno propagando po svetu! Vrzite iz vaših knjižnic vsa protiverska dela Marksa in Lenina. Potem se bova morda kaj pogovorila.

In ruska demokracija! Že leta 1917. je Lenin brez prizanašanja razgalil vse druge stranke. Razbil je ustavodajno narodno skupščino, ki naj bi bila državi dala ljudsko vlado. Od l. 1934., ko je bil zadnji kongres komunistične stranke, vlada Rusijo en sam *tiran*, ki »likvidira« vse, ki nehaajo biti njegovo poslušno orodje.

Krščansko demokracijo je kat. sociolog p. John La Farge tako označil:

Krščansko demokracijo je kat. družba, ki v njej zakoni, vlada, državne uredbe in sploh vse javno življenje vsaki osebi v polni meri jamčijo za človeško čast in življenje, ki sta dar božji.«

Pretehtaj te besede! Ali je možno večje nasprotje med našim in vašim nazorom o demokraciji?

Ni.

Ali je torej možno sodelovanje?

Ne.

Lettres de Rome, 1939. št. 3.

SKOF IN PISATELJ DR. TIHÁ- MÉR TÓTH — UMRIL.

Pred kratkim je umrl na Madžarskem po vsem katoliškem svetu znani pisatelj in govornik dr. Tihámér Tóth. Pred enim letom šele je bil imenovan za škofa v škofiji Veszprem. Ali huda bolezen mu je naglo ugrabila življenje. Bil je dolgo časa profesor govorništva na budimpeštanski univerzi in potem vodja osrednjega semenišča. Doma je bil najbolj poznan zaradi krasnih pridig, ki jih je imel vsako nedeljo za akademike in ki jih je tudi prinašal radio. Tujina ga je pa cenila zlasti kot plodovitega in sodobnega pisatelja. Izdal je nad dvajset del. Mnoga so prevedena v več tujih jezikov, najboljša celo v petnajst. V slovenščini je »Čisto mladost« pred leti prinašal »Mentor«. Malokdo se je znal tako približati sodobni mladini in nihče ne zna tako prijetno, mikavno in obenem vzgojno pisati, kot je znal on. Njegove knjige o lepem vedenju in učenju, o značaju, Jezusu Kristusu, o spoznavanju narave in druge, ki jih dobiš v francoskem in nemškem prevodu, so za sodobnega katoliškega dijaka odlično branje.

TEČAJI PROTI RASIZMU.

Katoliška univerza v Nijmegenju na Holandskem je organizirala poseben študijski dan, na katerem so najodličnejši profesorji obravnavali vprašanja o rasah in rasistične zablode. Podoben tečaj je organizirala tudi švicarska dijaška zveza.

BELGIJSKI AKADEMIKI

Kakor se hoče naša Akademsko zveza postaviti na nove, močnejše temelje in bolj utrditi skupnost kat. akademikov, tako se je Belgijska katoliška dijaška zveza letos že spremenila v osrednjo akademsko organizacijo. Predstavlja 60% vseh belgijskih akademikov. Naša Akademsko zveza še ni tako močna. Pa bi lahko bila, če bi bili vsi katoliški akademiki bolj zavedni, pametni, edini in organizirani.

Kupite NP: XX.

Cena: 5.-, 7.-, 10.- din

PRIPRAVA JE POGOJ USPEHA

VSAK DAN VAJA

V nekem razgovoru je Henry Clay izdal skrivnost svojih govorniških triumfov.

»Svoje uspehe,« pravi, »dolgujem zlasti temu, da sem že v svojem sedem in dvajsetem letu začel in vztrajal pri sklepu, da vsak dan berem vsaj po en odstavek zgodovinske in druge znanstvene knjige, na to pa o prebrani snovi govorim. Za te govorne vaje mi pride prav vsak prostor: včasih žitno polje ali gozd, neredko pa tudi bolj odmaknjen hlev, kjer sta konj in vol moja poslušavca. Tej zgodnji vaji v umetnosti vseh umetnosti se moram zahvaliti za prvo in

stalno pobudo, ki me je gnala naprej in ki je dala vsej moji kesnejši spretnosti izraz in obliko.«
NEPRIPRAVLJEN PRED LJUDI ALI PA NAPOL NAG...

Sam je nekoč dejal, da bi mu prav tako malo moglo priti na misel, stopiti pred poslušalce nepripravljen, ko napol nag stopiti prednje. Drugič je spet svojemu prijatelju dejal, da bi lahko enako odkrito svojim poslušalcem v obraz zabrusil, da ima doma sicer dovolj obleke, toda ni se mu zdelo vredno, da bi se pošteno oblekel, kakor to, da bi jim sicer mogel kaj lepega povedati, pa se ni hotel za to pošteno potruditi (KJG).

Nič ni narejeno, dokler ni vse narejeno; gorje nam, če na lavorikah zaspimo: zveneje bodo!

Pij XI.

PROTESTANTI O KATOLIŠKEM SOCIALNEM NAUKU

V razpravi »Krščanski družabni red«, ki jo je spisal anglikanec J. Bell in objavila revija »Church Union«, takole priznava vso važnost papeških socialnih okrožnic:

»Mirno lahko trdimo, da so papeške socialne okrožnice edini proglaš sodobne verske družbe, ki so ga moderni sociologi sprejeli s spoštovanjem in priznanjem. Ako nekatoliški kristjani ne bodo kmalu očitno pokazali, kaj mislijo o socialnem vprašanju, jim ostane samo dve poti:

ali sprejeti stališče rimsko katoliške Cerkve, ki je izraženo v »Quadragesimo anno«,

ali pa priznati, da nekatoliški kristjani ne vedo, kakšen bo moral biti novi družabni red, in jih zato različne struje zanašajo zdaj sem zdaj tja.«

NEWTONOVA VZTRAJNOST

Izak Newton je svojo »Kronologijo« 15 krat na novo sestavil, preden je bil zadovoljen z njo. Njegovo veliko delo »Optika« je bilo objavljeno šele leta 1704., čeprav ga je začel pisati že leta 1675. Ko so ga vprašali, kako je mogel priti do svojih čudovitih odkritij, je odgovoril: »Neprestano sem nanje mislil.« Ob drugi priliki je rekel: »Načrt mi je vedno pred očmi in vedno čakam trenutka, da sprva nejasna misel postane jasna kot beli dan.«

Dr. Bentleyu je dejal: »Če sem napravil človeštvu kakšno uslugo, moram to pripisovati le pridnosti in potrpežljivemu razmišljanju.« (KJG).

ENO LETO PILIL

Daniel Webster je bil delaven učenjak. Nad vse skrbno je pazil, da so govori in nagovori, ki so jih tiskali z njegovim privoljenjem, jasni in pregledni.

Njegov znameniti plymouthski govor je bil zaradi odpora državne oblasti izdan v obliki letaka šele leto kasneje, ko ga je bil govoril. Med tem časom je porabil vsak prosti trenutek za to, da je govor pilil in brusil. Tako je govor postal ena najboljših govorniških umetnin, kar jih je v angleškem jeziku. (KJG).

TO JE ZNANJE!

Pri nas je malo znano, kako majhna je dostikrat splošna izobrazba ameriških visokošolcev. To nam

NAŠA POT XIX:

Cerkvene določbe
o tisku

Današnja zakonodaja

dokazujejo odgovori na zelo lahka vprašanja. Tako odgovarjajo, da je Bismarck — neka vrsta orehove torte. Drugi je vedel, da je bil Periklej — ameriški filozof, Pasteur — francoski protestantski pastor, Nobel — Amerikanec, ki je izumil Nobelovo nagrado. Mnogi mislijo, da je bil Izak Newton — judovski bogataš, Goethe — nemški skladatelj, Luter — naravoslovec, Konfucij — poljski zvezdoznanec. Solona zamenjavajo s Herodiadino hčerko in plesalko Salomo in pravijo, da je bil judovski plesalec. Cervantes naj bi bil po njihovi učenosti oče slavnega viteza don Kihota, Cromwell pa tisti, ki se je najboljš boril, da so v Ameriki prepovedali alkohol.

Ali ti poznaš vse te može?

Louis Adamič - komunist

Znani ameriški Slovenec in pisatelj Louis Adamič, ki so ga pred več leti pri nas nekateri tako poveličevali, je komunist. Napisal je za komunistični list »Nove množice« delo z naslovom: »Kaj se pravi biti v Jugoslaviji komunist.« Ta spis je tudi v seznanu najbolj pravovernih komunističnih knjig. To poroča La Revue anticommuniste 1939 št. 3.

SALEZIJANSKE KNJIZICE
ŠKOF DR. IV. FRANČ. GNIDOVEC
(* 23. IX. 1873, † 3. II. 1939.)

Pred tremi meseci je umrl v Ljubljani skopljanski škof dr. Gnidovec. Med salezijanskimi »Knjižicami« je pred par tedni izšel kratek življenjski opis svetniške osebnosti pokojnega škofa.

Bil je »apostol ljubezni in miru, gorečnik svete vere in neutrudljiv molilec božji«. Vse življenje mu je bilo življenje odpovedi, zatajevanja in žrtve. Gorel je in zgorel v delu in ljubezni do Kristusa, do Cerkve, do bližnjega. Kakor sv. Pavel je bil šibak po zunanosti, a njegov duh je bil nepremagljiv, ker je neprestano iskal moči pri evharističnem Jezusu.

Sv. očeta je že od mladih let iskreno ljubil. Kot mlad kaplan je navdušeno bral in študiral okrožnice slavnega papeža Leona XIII. Sam je pripovedoval, da se spominja, kako mu je ob tem branju rastla ljubezen do vrhovnega poglavarja katoliške Cerkve.

Ko je škof Jeglič sezidal in ustanovil prvo slovensko gimnazijo v št. Vidu nad Ljubljano, je leta 1905. postal dr. Gnidovec njen prvi ravnatelj. Par let potem je postal še vzgojni vodja v zavodu sv. Stanislava in tako prišel pač v najožji stik s slovenskimi katoliškimi študenti. Vsi mladi bodoči izobraženci so našli v osebi vzgojnega vodje Gnidovca dobrohotnega pomočnika in duhovnega oblikovalca.

Kakor nalašč je papež Pij X. vprav v tistih letih izdal dekret o pogostnem sv. obhajilu in rektor Gnidovec se je takoj s svetniško vnapre potrudil, da bi željo papeških odlokov uresničil v življenju mladih študentov.

Leta 1924. je dr. Gnidovec postal škof skopljanske škofije, ki jo je potem v trpljenju, v žrtvah in nesebičnem delu za duše vodil polnih štirinajst let.

»Kdor udari Katoliško akcijo, ta udari Cerkev. To je resnično.

Zato vam papež pravi: dobro premislite! V vaš lastni prid vas prosim, ne napadajte Katoliške akcije, kajti kdor udari Katoliško akcijo, ta udari papeža in kdor udari papeža, umrje. — Qui mange du Pape, en meurt. To je resnica in zgodovina potrjuje to resnico.«

Pij XI., julija 1938.

Tom Playfair

Šli so ob bregu Pawnee-Creeka ter se, malo čez poldne, ustavili na robu gozda, ki mejl na potok v širini kakih tristo metrov ter si privoščili obilno kosilo.

Fant, ki je cel dopoldan na nogah in je pri kosilu brez teka, ni vreden, da bi se ga spominjali v knjigi. Naši fantje so bili drugačnega kova: mrzlo jajce, gnjat, kruh, potice in jabolka — vse je izginito z vrtoglavo hitrostjo.

»Nič več?« vpraša Tom. »Zakaj nismo več prinesli?«

Vsi so soglašali s to željo.

»Imam idejo,« pravi Harry; »specimo zajca, ogenj ni težko dobiti, jaz bom pa za kuharja.«

Predlog je bil takoj sprejet. James je hitro spravil zajca iz kože. Harry je prižgal ogenj, drugi pa so nabirali suhega listja in dračja. Sredi tega dela je začel padati sneg.

»Sijajno!« vpije Harry in pleše okrog ognja, »jutri se bomo že kepali.«

»Sijajno!« vpijejo tudi drugi in skačejo okrog ognja. Prvi sneg v letu ima poseben čar, ko pada. Zlasti za otroka je to velik praznik. Vsak izmed malih znanilcev zime pade z neba tako bel, tako miren, tako čist, da človeku kipi srce od veselja. Naši dečki so skakali okrog ognja, vedno hitreje, kajti snežinke so bile vedno gostejše in večje. Še bi morda skakali, če jih umirajoči plamen ne bi opomnil, da ga je treba poživiti.

»Pojdimo!« pravi Tom in se kobaca iz snega, v katerega se je pravkar zvalil. »Po drva, po drva! Jimmy, postavi zajca na raženj, mi se bomo kmalu vrnili.«

Ko je bil zajec pečen, je sneg že popolnoma pokril vso naravo.

»Sneg je za nas zelo ugoden,« pravi Harry, medtem ko so se drugi mastili s pečenko.

»In zakaj?« vpraša Joe.

»Ker se v snegu poznajo zajčji sledovi.«

»Živela zima!« vpije Tom ves iz sebe od veselja.

»In kdaj bomo spet priredili lov?« vpraša Harry.

»Bog ve, ali ni to zadnjič!« vzdihva James Aldine.

»Kar se tiče mene,« pravi Tom kot stvaren realist, »jem rajši tukaj zajca, čeprav mi pada sneg za ovratnik, kakor pa purana s krompirjem v najboljši gosposki obednici.«

Nihče ni ugovarjal, prav nasprotno. Ko so vse pospravili, so začeli zopet loviti, vsak v svoji smeri, da bi lažje odkrili zajčje sledove.

Tom je opazil, da je James nalahno oblečen in da se trese od mraza.

»Jim, tebe zebe, vzemi mojo suknjo, meni je prevroče.«

»Ne, ne,« odgovori James, »jaz sem na mraz navajen.«

Toda Tom je že slekel suknjo in jo vrgel na ramena tovariša, ki je zaman ugovarjal. Nato je tekel dalje v mornarskem suknjiču in v kratkih hlačah, tako razposajeno, kakor da bi sijalo toplo julijsko sonce! Oh, kako topla obleka je prijateljstvo!

Bili so komaj še tricetr ure od zavoda, ko so v svoje veliko veselje odkrili zaželene sledove. Lovili so s podvojeno vnemo. Prišli pa so na pot, kjer je bil sneg steptan ter so izgubili sled.

Da dobimo točno sliko kraja, je treba pripomniti, da je šla cesta vzporedno z reko in z gozdom, sredi dolgega jezika, ki se je polagoma širil v neizmerno, divjo prerijo.

Tom je predlagal, da bi šli po cesti. Harry je bil mnenja, da bi jo vsekali čez prerijo. James bi pa rajši šel v gozd. Naredili so kompromis in se razkropili vsak v svojo smer. Tom je šel z Willjem in Joejem veselo po cesti kakih deset minut. Joe je izgubil sapo ter prosil za premor. Tom se je obrnil, da bi ga počakal, kar skoči na levi strani zajec na dan.

Pok! in zajec se zgrudi.

»Kaj mislita, fanta, ali nisem dober lovec?« vpraša Tom iznenaden nad svojim uspehom. »Počakajta, da nabijem. Pozno je že, mislim, da bo to zadnji strel, zato bom nabil zelo ostro. Na pet prstov šibre! To bi bilo dovolj, da naenkrat ubijem ducat zajcev, če bi jih srečala pamet in bi se postavili v vrsto.«

»Kmalu bo večer,« pravi Willie.

»Štiri ura je že skoraj. Treba se bo vrniti v zavod, če ne, nam bo slaba predla. Pokličimo še druge.«

Harry se je takoj odzval, toda še tako močno vpitje ni priklicalo Jamesa.

Prešlo je nekaj minut; bližala se je noč. Joe White je razodeval nekaj strahu, Willie pa se je naravnost bal. Nehali so vpiti, in grobna tišina jih je odela s svojo veličastno grozo.

Tom je prvi spregovoril:

»Ne ostane nam drugega, kakor da ga gremo iskat.«

»Kako je grozno pod tem drevjem!« pravi Joe, ko so šli v gozd.

(Dalje prih.)

Kako veliki možje ljubijo svoje matere

Ko je poljski primas Hlond postal kardinal, je pisal svoji materi tole pismo:

»Ljuba mati! Sv. oče me je danes blagovolil imenovati za kardinala sv. rimskokatoliške Cerkve. Ob tej priliki se globoko ginjen z vsem srcem obračam nate in najprej pišem Tebi, ljuba mati.

Če premišlujem čudovita pota, po katerih me je vodila božja previdnost, mi vedno stoji pred očmi Tvoja podoba. Bolje kakor premnogi učenci vzgojitelji si Ti v dušah svojih otrok na osnovi vere in božjih resnic postavila močan temelj za naše bodoče življenje.

Ker si sama znala zvesto in goreče moliti, si tudi nas otroke naučila iskrene molitve, iz katere sem vedno črpal moč in zaupanje v Boga.

Ti si nam odprla pot k sreči, ker nas nisi vzgojila mehkužnih in po udobnosti hrepenečih, ampak si nas navajala k trdemu delu. Ti si nas učila, naj svoje dolžnosti ljubimo in jih izpolnjujemo resno in z veseljem.

V Tvojem dobrem in plemenitem, preprostem in bogoljubnem srcu se je pravzaprav začela pot, po kateri me je vodila božja milost in ki me je pripeljala k temu, kar ljudje navadno imenujejo čast, kar pa po pojmovanju naše družine pomeni le še večjo dolžnost dela in žrtve.

Danes, ko je naklonjenost sv. očeta posijala v našo tiho in preprosto gornjelezijsko kočjo, se Ti najprisrčneje zahvaljujem, da si mi bila dobra mati. Prosim Te, moli zame, da bom mogel v svoji službi delovati za božjo čast, za veličino njegove sv. Cerkve in za srečo svojega naroda.

Prav iste občutke polagam v duhu na grob našega ljubega očeta, ob čigar požrtvovalnem in močnem značaju sem se krepil in ki ga hočem posnemati.

S hvaležnostjo in spoštovanjem Ti poljubljam od dela žuljave roke in Te prosim materinskega blagoslova za pot, ki me bo po njej vodila dolžnost.«

Odg. urednik: Ciril Kovač (Ljubljana). Izdaja konzorcij (J. Prešeren, Ljubljana). Tiska Misijonska tiskarna, Groblje - Domžale (A. Trontelj).